

INFORMAČNÝ MATERIÁL

č. 11/2017

VYBRANÉ ASPEKTY FUNGOVANIA POLITICKÝCH STRÁN VO FRANCÚZSKU A V NEMECKU

Vypracovali: Mgr. Barbora Blašková a Mgr. Natália Švecová, Oddelenie parlamentného výskumu a vzdelávania, Odbor Parlamentný inštitút K NR SR

Supervízor: RNDr. Katarína Kubišová, vedúca Oddelenia parlamentného výskumu a vzdelávania, Odbor Parlamentný inštitút K NR SR

Schválil: JUDr. Milan Hodás, PhD., riaditeľ Odboru Parlamentný inštitút K NR SR

Február 2017

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje použité v materiáli sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Parlamentného inštitútu a autora.

Anotácia

Predkladaný materiál prináša základné informácie o podmienkach založenia a registrácie politických strán vo Francúzsku a v Nemecku, a to najmä s ohľadom na minimálny počet členov strany potrebných na registráciu a minimálnu dĺžku registrácie politickej strany pred voľbami. Popri tom analýza prináša aj rozbor vybraných aspektov právnej subjektivity politických strán a financovania politických strán v týchto krajinách.

Kľúčové slová

politické strany; právna subjektivita politických strán; registrácia politických strán; financovanie politických strán

Obsah

Úvod.....	5
Súhrnné výsledky analýzy	5
Fungovanie politických strán vo Francúzsku	6
Fungovanie politických strán v Nemecku	10
Bibliografia	16

Úvod

Oddelenie parlamentného výskumu a vzdelávania Odboru Parlamentný inštitút K NR SR sa v záujme získania potrebných informácií **e-mailom** obrátilo na výskumné centrá kancelárií parlamentov vybraných krajín (Francúzsko, Nemecko) s cieľom získať informácie o podmienkach založenia a registrácie politických strán, a to najmä s ohľadom na minimálny počet členov strany potrebných na registráciu a minimálnu dĺžku registrácie politickej strany pred voľbami. Popri tom sme sa sústredili aj na vybrané aspekty právnej subjektivity politických strán a financovania politických strán.

Keďže predkladaný rozbor je založený na informáciách získaných prostredníctvom e-mailovej komunikácie s výskumnými centrami francúzskeho a nemeckého parlamentu, môže sa rozsah a obsah odpovedí za jednotlivé krajiny líšiť.

Súhrnné výsledky analýzy

Tabuľka č. 1

Vybrané aspekty fungovania politických strán vo Francúzsku a v Nemecku

Krajina	Minimálny počet členov strany potrebných na registráciu	Minimálna dĺžka registrácie strany pred voľbami	Možnosť kúpy/predaja strany po registrácii
<i>Francúzsko</i>	nie je stanovený	nie je stanovená, avšak treba zohľadňovať čas potrebný na vytvorenie/registráciu strany	predaj alebo kúpa politickej strany nie je podľa francúzskeho práva možná
<i>Nemecko</i>	nie je stanovený	novozaložené politické strany musia najneskôr do 18.00 hod. 97. deň pred voľbami predložiť oznámenie o účasti vo voľbách	predaj alebo kúpa politickej strany ako celku nie je podľa nemeckého práva možná

Fungovanie politických strán vo Francúzsku

Právna úprava fungovania politických strán

Postavenie politických strán upravuje najmä:

- ústava
- zákon z 11. marca 1988 o financovaní politických strán¹
- zákon z 15. januára 1990
- zákon z 29. januára 1993
- zákon z 19. januára 1995
- zákon zo 6. júna 2000 o rovnosti
- zákon z 11. apríla 2003

Vo Francúzsku **neexistuje komplexná právna úprava, ktorá by upravovala vytvorenie a fungovanie politických strán.**

Popri článku 4 Ústavy Francúzskej republiky² je len málo ustanovení v právnych predpisoch, ktoré by regulovali politické strany. Predovšetkým sú to však tie zákony, ktoré upravujú financovanie politických strán.

Existujúca právna úprava dotýkajúca sa politických strán sa teda venuje najmä ich financovaniu:

- ***zákon z 11. marca 1988 o financovaní politických strán***

Zavedenie princípu verejného financovania.

- ***zákon z 15. januára 1990***

Základné opatrenia: vytvorenie Národnej komisie pre účty za kampaň a politické financovanie prostriedkov (CNCCFP)³ s cieľom dbať na pravidlá financovania politických strán a vymedzenie hranice volebných výdavkov pre všetky typy volieb.

¹ Zákon o transparentnom financovaní verejného života je vo francúzskom jazyku dostupný on-line On: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000321646>, overené 17.1.2017

² Článok 4 Ústavy ustanovuje, že „*Politické strany a politické zoskupenia prispievajú k výkonu volebného práva. Formujú sa a vykonávajú svoju činnosť slobodne. Musia dodržiavať zásady národnej suverenity a demokracie.*“

³ Webové sídlo Národnej komisie pre účty za kampaň a politické financovanie prostriedkov (CNCCFP) je vo francúzskom jazyku dostupný on-line On: <http://www.cnccfp.fr/index.php?art=586>, overené 17.1.2017

- **zákon z 29. januára 1993**

Politické strany sú povinné uverejňovať zoznam právnických osôb, ktoré jej venovali dary, rovnako ako aj ich množstvo.

- **zákon z 19 januára 1995**

Akýkoľvek finančný vzťah medzi spoločnosťou a stranami zainteresovanými v politike je zakázaný: spoločnosti, združenia, nadácie, odbory a miestne orgány nemôžu už viac udeliť podporu stranám či kandidátom. Politické strany majú povolené darovať si dary **iba medzi sebou**. Na druhej strane, zákon z roku 1995 zvýšil výšku úhrady nákladov na kampaň zo strany štátu. Aktuálne štát uhrádza výdavky až do výšky 50% z hornej hranice výdavkov. Zákon tiež zaviedol politiku daňových stimulov na financovanie politického života jednotlivcov.

- **zákon zo 6. júna 2000 o rovnosti**

Peňažný trest pre politické strany, ktoré nemajú rovnaký počet mužských a ženských kandidátov v parlamentných voľbách (do 2%): nižšie verejné financovanie strán.

- **zákon z 11. apríla 2003**

Zaviedol prísnejšie pravidlá pre strany čo sa týka financovania z verejných zdrojov: **pravidlo 1% odovzdaných hlasov aspoň v päťdesiatich volebných obvodoch v parlamentných voľbách**. Podľa zákona z roku 1998 stačí predložiť aspoň päťdesiat kandidátov vo viac ako tridsiatich departementoch Francúzska (územných celkoch).

Postavenie politických strán (definícia politickej strany, minimálny počet členov politickej strany)

Politické strany vo Francúzsku sú upravené v Ústave Francúzskej republiky zo 4. októbra 1958. **Článok 4 Ústavy** ustanovuje, že „*Politické strany a politické zoskupenia prispievajú k výkonu volebného práva. Formujú sa a vykonávajú svoju činnosť slobodne. Musia dodržiavať zásady národnej suverenity a demokracie.*“

Politická strana vzniká podľa zákona z 1. júla 1901 **na základe zmluvy o združení**.⁴ Registrovaná politická strana (= združenie) je právnickou osobou súkromného práva, ktorá môže hájiť záujmy obsiahnuté vo svojich stanovách a má samostatnú právnu existenciu od svojich členov (môže poberať členské príspevky od svojich členov, ako aj byť verejne financovaná). Konkrétne, budúci členovia nahlásia danú politickú stranu v sídlach útvarov ministerstva vnútra na regionálnej

⁴ Zákon o zmluve o združení je vo francúzskom jazyku dostupný on-line On: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006069570>, overené 17.1.2017

úrovni (vyhlásenie na prefektúre alebo podprefektúre), ktoré preveria, či nie sú jej **stanovy** v rozpore s verejným poriadkom (napr. podpora rasistických myšlienok alebo teroristických organizácií). Toto **vyhlásenie** musí byť uverejnené v Úradnom vestníku združení a firemných nadácií (JOAFE). Vyhlásenie obsahuje nasledujúce informácie: názov združenia, jeho účel, adresu jeho sídla, mená, povolania, bydlisko a štátnu príslušnosť osôb poverených jej spravovaním, jeden exemplár stanov združenia podpísaný najmenej dvomi osobami poverenými jej spravovaním, zápisnica z ustanovujúceho zasadnutia. Na oplátku, príslušná správa vydá potvrdenie prijatia do piatich dní od doručenia kompletneho spisu o vytvorení združenia. Upresní číslo v národnom zozname združení (RNA), ktoré tomuto združeniu bude pridelené. Príslušná správa potom odošle požiadavku na zverejnenie združenia v **Úradnom vestníku JOAFE**.

Od prijatia právnych predpisov upravujúcich financovanie politických strán z 11. marca 1988, politická strana je definovaná ako **právnická osoba súkromného práva**, ktorá:

- podlieha legislatíve upravujúcej financovanie politických strán (určenie finančného zástupcu, ktorý prijíma členské príspevky a verejné financie a aj každoročné vklady do Národnej komisie pre účty za kampaň a politické financovanie)
- má podporu verejnosti.

Pre vstup strany do politického života je nevyhnutné, v zmysle zákona o financovaní politických strán, tiež **vytvorenie združenia pre financovanie**, ktorého jediným cieľom je zhromaždiť finančné prostriedky na financovanie politických aktivít strany alebo musí vymenovať finančného zástupcu (je to fyzická osoba deklarovaná na príslušnej prefektúre).

Nie je určený minimálny počet členov potrebných na vytvorenie politickej strany, avšak článok 1 zákona z roku 1901 ustanovuje, že združenie **je zložené minimálne z dvoch členov**.

Právna subjektivita politických strán

Registrovaná politická strana (= združenie) je **právnickou osobou súkromného práva**, ktorá môže hájiť záujmy obsiahnuté vo svojich stanovách a má samostatnú právnu existenciu od svojich členov (môže poberať členské príspevky od svojich členov ako aj byť verejne financovaná).

Politická strana nie je obchodná spoločnosť, ale **neziskové združenie**, ako je definované v zákone z 1. júla 1901 o slobode združovania. Na druhej strane, politická strana môže vykonávať **isté obchodné aktivity**, ktoré sú vymedzené a limitované v jej stanovách.

Predaj alebo kúpa politickej strany **nie je** podľa francúzskeho práva **možná**.

Časový interval medzi založením politickej strany a jej účasťou vo voľbách

Nie je žiaden limit, ako dlho má existovať politická strana pred voľbami. Avšak, je potrebné brať do úvahy **čas potrebný na jej vytvorenie**.

Financovanie politických strán z verejných zdrojov

Štátna pomoc je poskytovaná politickým stranám, ktoré sú zastúpené v Senáte a v Národnom zhromaždení, a to proporcionálne v pomere k počtu ich poslancov.

V období volieb, štát okrem oficiálnych nákladov na kampaň, **paušálne prepláca výdavky** kandidátov. Volebné výdavky sa preplácajú len kandidátom v parlamentných a prezidentských voľbách.

Mimoparlamentné politické strany môžu profitovať z verejného financovania v pomere k počtu získaných hlasov v prvom kole ostatných volieb do Národného zhromaždenia, za predpokladu, že vymenovali kandidátov v niekoľkých volebných obvodoch v zmysle ustanovení príslušných predpisov.

V kontexte financovania politických strán je počet voličov danej politickej strany, ktorí nemusia byť nevyhnutne členmi politickej strany, rozhodujúci pre výšku úhrady volebných nákladov (kandidáti, ktorí dosiahli určitú hraničnú hodnotu **5% odovzdaných hlasov**) a pre financovanie strany (politické strany s navrhnutými kandidátmi, ktorí získali minimálne **1%** odovzdaných hlasov aspoň **v 50 volebných obvodoch** a počet zvolených poslancov).

Zákon z roku 1995 zvýšil výšku úhrady nákladov na kampaň zo strany štátu. Aktuálne štát uhrádza výdavky až do výšky 50% z hornej hranice výdavkov.

Financovanie politických strán zo súkromných zdrojov

Súkromné financovanie politických strán je prípustné, ale obmedzené. Politické strany môžu prijímať dary od jednotlivcov. Poberanie darov od právnických osôb nie je možné (výnimkou sú dary medzi politickými stranami ako právnickými osobami navzájom). Politické strany majú povinnosť predkladať účty za kampaň. Kasína, kluby a herne nie sú oprávnené poskytovať dary pre politické strany.

Akýkoľvek finančný vzťah medzi spoločnosťou a stranami zainteresovanými v politike je zakázaný: spoločnosti, združenia, nadácie, odbory a miestne orgány už nemôžu viac udeliť podporu stranám či kandidátom. Politické strany majú povolené darovať si dary **iba medzi sebou**. Politické strany sú povinné uverejňovať zoznam právnických osôb, ktoré jej venovali dary, rovnako ako aj ich množstvo. Zákon z roku 1995 zaviedol politiku daňových stimulov na financovanie politického života jednotlivcov.

Kontrola financovania politických strán

Od prijatia právnych predpisov upravujúcich financovanie politických strán z 11. marca 1988, politická strana je definovaná ako **právnická osoba súkromného práva**, ktorá:

- podlieha legislatíve upravujúcej financovanie politických strán (určenie finančného zástupcu, ktorý prijíma členské príspevky a verejné financie a aj každoročné vklady do Národnej komisie pre účty za kampaň a politické financovanie)
- má podporu verejnosti.

Pre vstup strany do politického života je nevyhnutné, v zmysle zákona o financovaní politických strán, tiež **vytvorenie združenia pre financovanie**, ktorého jediným cieľom je zhromaždiť finančné prostriedky na financovanie politických aktivít strany alebo musí vymenovať finančného zástupcu (je to fyzická osoba deklarovaná na príslušnej prefektúre).

Zákonom z 15. januára 1990 bola vytvorená **Národná komisia pre účty za kampaň a politické financovanie prostriedkov (CNCCFP)**⁵ s cieľom dbať na pravidlá financovania politických strán.

Politické strany sú povinné uverejňovať zoznam právnických osôb (pozn. aut. – *oprávnenie poberať dary od právnických osôb bolo zrušené zákonom z roku 1995; politické strany majú povolené darovať si dary iba medzi sebou*), ktoré jej venovali dary, rovnako ako aj ich množstvo.⁶

Fungovanie politických strán v Nemecku

Právna úprava fungovania politických strán

Postavenie politických strán upravuje najmä:

- ústava
- zákon o politických stranách z roku 1967 v znení neskorších predpisov⁷
- Občiansky zákonník

Postavenie politických strán (definícia politickej strany, minimálny počet členov politickej strany)

Podľa § 2 ods. 1 zákona o politických stranách sú politické strany **združenia občanov**, ktorí sa na kontinuálnej báze alebo počas dlhšej doby snažia ovplyvňovať vývoj politickej vôle na celonárodnej úrovni alebo na úrovni spolkových krajín a majú záujem zúčastňovať sa na zastupovaní občanov v nemeckom Spolkovom sneme alebo v zastupiteľstvách spolkových krajín za podmienky,

⁵ Webové sídlo Národnej komisie pre účty za kampaň a politické financovanie prostriedkov (CNCCFP) je vo francúzskom jazyku dostupné on-line On: <http://www.cnccfp.fr/index.php?art=586>, overené 17.1.2017

⁶ E-mailová komunikácia s výskumnými službami Národného zhromaždenia a Senátu Francúzskej republiky, 11.1.2017 a 12.1.2017

⁷ Zákon o politických stranách je v nemeckom jazyku dostupný on-line On: <http://www.gesetze-im-internet.de/partg/BJNR007730967.html>, overené 16.1.2017

že ponúkajú dostatočnú záruku čestného úmyslu pri napĺňaní týchto cieľov, čo je zrejmé na základe ich aktuálnej situácie a pomerov, najmä vzhľadom na veľkosť a silu ich organizácie, **počet ich členov** a vzhľadom na ich viditeľnosť na verejnosti. Článok 21 ods. 1 ústavy stanovuje, že politické strany sú zakladané slobodne. **Povolenie** zo strany štátu **nie je potrebné**. Formálna registrácia nie je predpokladom pre nadobudnutie statusu politickej strany. Politické strany sú zvyčajne organizované ako združenia **bez spôsobilosti** na právne úkony, avšak zápisom do registra združení **môžu** právnu subjektivitu nadobudnúť (§ 21 Občianskeho zákonníka).⁸

Politická strana stráca svoje právne postavenie, ak sa po dobu **šest' rokov** nezúčastnila s vlastnou kandidátnou listinou volieb do Spolkového snemu, ani volieb do zastupiteľstiev spolkových krajín. Toto ustanovenie sa uplatňuje aj v prípade, ak politická strana po dobu šesť rokov koná v rozpore s povinnosťou vedenia otvoreného účtovníctva a podávania správ o hospodárení.

Politické zoskupenia sa **nepovažujú** za politické strany ak:

1. väčšina ich členov alebo väčšina členov ich predsedníctva sú **cudzinci**;
2. ak sa ich sídlo alebo ich vedenie nachádza **mimo teritoriálnu oblasť pôsobnosti** zákona o politických stranách.

Pri založení politickej strany musia byť dodržané nasledujúce podmienky:

- predloženie zakladajúcej zmluvy – zúčastnení musia mať vôľu založiť politickú stranu;
- rozhodnutie o programe politickej strany;
- rozhodnutie o stanovách politickej strany;
- (tajná) voľba predsedníctva politickej strany podľa stanov;
- vypracovanie zakladajúcich protokolov, ktoré detailne dokumentujú všetky dohody, rozhodnutia a voľby politickej strany.⁹

Názov politickej strany sa musí jednoznačne **odlišovať** od názvu inej už existujúcej politickej strany, pričom toto ustanovenie sa vzťahuje aj na skratky. Vo volebnej kampani a vo voľbách sa môže použiť iba registrovaný názov politickej strany a jeho skratka; ostatné (dodatočné) označenia môžu byť vynechané.

Vnútorne predpisy politickej strany musia byť v súlade s **demokratickými** princípmi (čl. 21 ods. 1 ústavy). Politická strana musí mať **písané stanov**y a program (§ 6 ods. 1 zákona o politických stranách). Stanovy musia obsahovať ustanovenia o:

- názve politickej strany a jeho skratke (ak je použitá);
- sídle a oblasti pôsobnosti politickej strany;
- prijímaní a vylúčení členov;
- právach a povinnostiach členov;
- prípustných disciplinárnych opatreniach voči členom a spôsobe ich vylúčenia;
- prípustných opatreniach proti teritoriálnym organizačným jednotkám;

⁸ E-mailová komunikácia s výskumnými službami Spolkového snemu Spolkovej republiky Nemecko, 12.1.2017 a 17.1.2017

⁹ Tamže

- všeobecnom členení politickej strany;
- zložení a právomociach predsedníctva a ostatných orgánov;
- záležitostiach vyhradených pre rozhodnutie členov alebo pre zhromaždenie delegátov;
- podmienkach, forme a časovom rámci pre zvolávanie zhromaždení členov alebo delegátov a spôsobe prijímania rozhodnutí;
- teritoriálnych organizačných jednotkách a orgánoch politickej strany, ktoré sú oprávnené podať (podpísať) nominácie pre voľby do zastupiteľských zborov;
- základnej hlasovacej politike pre členov a spôsobe, ako je možné stranu rozpustiť alebo zlúčiť s inou politickou stranou;
- forme a spôsobe financovania politickej strany v súlade s piatou časťou zákona o politických stranách.¹⁰

Minimálny počet zakladajúcich členov nie je zákonom výslovne stanovený. Na druhej strane, § 11 ods. 1 zákona o politických stranách stanovuje, že predsedníctvo politickej strany zvolené pri jej založení musí mať aspoň troch členov. Z toho logicky vyplýva, že politická strana teda musí mať minimálne troch členov. **Podľa § 2 ods. 1 zákona o politických stranách musí politická strana prostredníctvom počtu svojich členov zabezpečiť vážnosť svojej účasti na tvorbe politickej vôle.** Kedy možno predpokladať takúto závažnosť je otázka individuálneho prípadu – záleží na celkovom obraze skutočných okolností. Indikátorom je viditeľná vôľa politickej strany rozširovať okruh svojich členov nad rámec počtu zakladajúcich členov. Potrebný počet členov závisí na zvolenom type činnosti strany. Čím väčší je rozsah tejto činnosti, tým väčší počet členov potrebuje politická strana na to, aby mohla zodpovedne naplňať svoje ciele.¹¹

Členmi politických strán môžu byť len **fyzické osoby**. Najmenej polovica členov politickej strany musí mať nemeckú štátnu príslušnosť. Politická strana nesmie mať svoje sídlo v zahraničí a nesmie zo zahraničia vykonávať svoje aktivity.¹²

Politické strany sú členené do **teritoriálnych organizačných jednotiek**, pričom veľkosť a rozsah ich pôsobnosti určujú stanovy politickej strany (§ 7 ods. 1 zákona o politických stranách). Teritoriálne členenie politickej strany musí byť vytvorené v takom rozsahu, aby umožnilo jednotlivým členom primeranú účasť na tvorbe politickej vôle danej politickej strany.

Z hľadiska organizačného členenia politických strán § 8 ods. 1 zákona o politických stranách ďalej stanovuje, že nevyhnutnými orgánmi politickej strany a jej teritoriálnych organizačných jednotiek sú **členská schôdza a predsedníctvo**. Stanovy politickej strany môžu zriadiť aj ďalšie

¹⁰ *Gesetz über die politischen Parteien (Parteiengesetz)*. [online]. Dostupné na: < <http://www.gesetze-im-internet.de/partg/BJNR007730967.html> >, overené 16.1.2017

¹¹ E-mailová komunikácia s výskumnými službami Spolkového snemu Spolkovej republiky Nemecko, 12.1.2017 a 17.1.2017

¹² Tamže

orgány. **Členská schôdza** sa uskutočňuje minimálne **raz za dva kalendárne roky**. Predsedníctvo je volené minimálne raz za dva kalendárne roky a musí pozostávať najmenej z troch členov.¹³

Právna subjektivita politických strán

Podľa § 2 ods. 1 zákona o politických stranách sú politické strany **združenia občanov**, ktorých cieľom je získať si vplyv prostredníctvom budovania politickej vôle. Politická strana v zásade môže popri tomto hlavnom ciele vykonávať **aj obchodné aktivity** alebo zakladať za účelom výkonu obchodných aktivít dcérske spoločnosti. Zákon o politických stranách (§ 24 ods. 4 a 5) stanovuje, že príjmy a výdavky politickej strany súvisiace s podnikateľskou činnosťou musia byť vykázané **samostatne**. Podľa § 5 ods. 1 zákona o dani z príjmov právnických osôb sú politické strany v zmysle § 2 zákona o politických stranách v zásade oslobodené od dane z príjmu právnických osôb. Ak však politická strana vykonáva obchodné aktivity, je oslobodenie od tejto dane vylúčené.

Politické strany sú zvyčajne organizované ako združenia **bez spôsobilosti** na právne úkony, avšak zápisom do registra združení **môžu** právnu subjektivitu nadobudnúť (§ 21 Občianskeho zákonníka).¹⁴

Z hľadiska **aktívnej a pasívnej legitímácie** § 3 zákona o politických stranách stanovuje, že politická strana môže vo svojom mene žalovať a byť žalovaná. To sa vzťahuje aj na jej oblastné zväzy na najvyššej úrovni, ak štatút politickej strany neustanovuje inak.¹⁵

Predaj alebo kúpa politickej strany ako celku **nie je** podľa nemeckého práva **možná**. Predané alebo kúpené môžu byť len jednotlivé majetkové práva.¹⁶

Časový interval medzi založením politickej strany a jej účasťou vo voľbách

Novozaložená politická strana sa môže zúčastniť vo voľbách len vtedy, ak načas zostaví kandidátnu listinu. Nové politické strany musia najneskôr **do 18.00 hod. 97. deň pred voľbami predložiť oznámenie o účasti vo voľbách** (§ 18 spolkového volebného zákona). Rovnako aj v spolkových krajinách existujú analogické ustanovenia, avšak lehoty sa môžu líšiť.

Kandidátne listiny musia byť predložené najneskôr do 18.00 hod. 69. deň pred voľbami (§ 19 spolkového volebného zákona).¹⁷

¹³ *Gesetz über die politischen Parteien (Parteiengesetz)*. [online]. Dostupné na: < <http://www.gesetze-im-internet.de/partg/BJNR007730967.html> >, overené 16.1.2017

¹⁴ E-mailová komunikácia s výskumnými službami Spolkového snemu Spolkovej republiky Nemecko, 12.1.2017 a 17.1.2017

¹⁵ *Gesetz über die politischen Parteien (Parteiengesetz)*. [online]. Dostupné na: < <http://www.gesetze-im-internet.de/partg/BJNR007730967.html> >, overené 16.1.2017

¹⁶ E-mailová komunikácia s výskumnými službami Spolkového snemu Spolkovej republiky Nemecko, 12.1.2017 a 17.1.2017

¹⁷ Tamže

Financovanie politických strán

Spolková republika Nemecko uplatňuje **zmiešaný model financovania politických strán**, pričom príjmy politických strán môžu zo zákona tvoriť najmä príspevky štátu, členské príspevky, príspevky od poslancov zvolených za danú politickú stranu a od ďalších funkcionárov patriacich k príslušnej politickej strane (tzv. „stranícka daň“), príjem z majetku, dary, príjem z podujatí organizovaných politickou stranou.

Financovanie politických strán z verejných zdrojov

V zmysle § 18 ods. 1 zákona o politických stranách sú základnými kritériami pre alokáciu verejných financií pre politické strany: po prvé, pomer hlasov, ktorý získali vo voľbách do Európskeho parlamentu, Spolkového snemu a vo voľbách do krajských snemov a po druhé, celková výška členských príspevkov, príspevkov od poslancov zvolených za danú politickú stranu a od ďalších funkcionárov patriacich k príslušnej politickej strane (tzv. „stranícka daň“) a darov.

Celkový objem verejných financií určených pre politické strany je stanovený **absolútne**. To znamená, že štátne príspevky pre všetky politické strany nesmú ročne v súčte presiahnuť **zákonom stanovenú hranicu**. Uvedená hranica bola pre rok 2012 určená na 150,8 miliónov EUR. Od roku 2013 sa toto absolútne maximum každoročne zvyšuje, a to v závislosti od vývoja indexu spotrebiteľských cien a od vývoja tarifných mesačných miezd zamestnancov územných združení. Predseda Spolkového štatistického úradu je povinný každoročne do 30. apríla predložiť Spolkovému snemu prehľad vývoja uvedených parametrov za prechádzajúci kalendárny rok. Predseda Spolkového snemu je následne povinný do 31. mája upraviť výšku maximálneho limitu pre financovanie politických strán. V prípade, že nárok politických strán zákonom stanovené maximum prevýši, sú príspevky pomerným spôsobom politickým stranám znižované. Nemecká ústava stanovuje, že strany **nesmú byť z väčšiny financované zo štátnych zdrojov**. §18 ods. 5 zákona o politických stranách preto zavádza relatívny limit štátneho príspevku pre politickú stranu stanovujúc, že dotácie štátu nesmú byť vyššie ako zdroje, ktoré je politická strana schopná získať zo súkromných zdrojov. V prípade, ak by nárok na štátny príspevok preyšoval vlastné zdroje strany, je dotácia z verejných zdrojov znížená na úroveň súkromného financovania politickej strany.

Nárok na finančný príspevok z verejných zdrojov má každá politická strana, ktorá získala aspoň **0,5%** platných odovzdaných hlasov v posledných voľbách do Spolkového snemu alebo do Európskeho parlamentu. Vo vzťahu k voľbám do krajských snemov je kritérium stanovené na zisk minimálne 1% platných odovzdaných hlasov. Nárok na štátny príspevok má rovnako aj politická strana, ktorej kandidát získal vo voľbách do Spolkového snemu aspoň 10% platných hlasov vo volebnom obvode.

Výška príspevku je stanovená na **1 EUR** za každý platný odovzdaný hlas, a to až do 4 miliónov hlasov. Za každý ďalší hlas nad hranicu 4 miliónov hlasov sa vypláca **0,83 EUR**. Okrem štátneho príspevku odvodeného v pomere k úspešnosti politickej strany vo voľbách, majú politické strany podľa § 18 ods. 3 bod 3. nárok na štátnu dotáciu odvodenú od príspevkov fyzických osôb

(členské príspevky, „stranícka daň“ a dary). Tento príspevok predstavuje **0,45 EUR** za každé priznané euro a to až do výšky príspevku fyzickej osoby 3 300 EUR.

Žiadosť o vyplatenie štátnych dotácií podávajú politické strany predsedovi Spolkového snemu **do 30. septembra** v roku, v ktorom nárok vznikol. Predseda Spolkového snemu je povinný do 15. februára stanoviť výšku štátnych dotácií za predchádzajúci rok pre každú oprávnenú politickú stranu.

Štátny príspevok sa každý rok vypláca v **4 splátkach** (vždy 15. februára; 15. mája; 15. augusta a 15. novembra), pričom objem týchto splátok je stanovený predsedom Spolkového snemu na základe zdrojov alokovaných pre politickú stranu v predchádzajúcom roku. Žiadna zo splátok nesmie presiahnuť 25% z celkovej štátnej dotácie vyplatenej danej politickej strane v predchádzajúcom kalendárnom roku.

Financovanie politických strán zo súkromných zdrojov

Podľa § 25 zákona sú politické strany oprávnené prijímať dary. Dary, ktorých hodnota je do výšky 1 000 EUR, môžu byť darované aj v hotovosti.

Politické strany **nesmú** prijímať dary **najmä** od:

1. orgánov verejnej moci, parlamentných frakcií a klubov a od frakcií v lokálnych zastupiteľstvách;
2. politických nadácií, korporácií, združení osôb a fondov, ktoré majú priamo vo svojich stanovách uvedené, alebo ktoré priamo vykonávajú charitatívne, neziskové alebo náboženské aktivity;
3. profesijných združení, ktoré boli vytvorené za účelom prevodu finančných prostriedkov pre politické strany;
4. podnikov s čiastkovou alebo úplnou majetkovou účasťou štátu alebo od podnikov, ktoré sú riadené verejnými agentúrami, ak priama účasť štátu prevyšuje 25%;
5. anonymných darcov, pokiaľ darovaná čiastka prevyšuje 500 EUR alebo pokiaľ je evidentné, že uvedený darca je len sprostredkovateľom platby;
6. dary, pri ktorých je zrejmé, že darca za ne očakáva určitú ekonomickú alebo politickú výhodu;
7. cudzincov, ak ich dar prevyšuje čiastku 1 000 EUR.

Kontrola financovania politických strán

Značná časť zákona o politických stranách sa venuje problematike kontroly financovania politických strán (§ 23 až § 31). Strany sú povinné viesť si štandardné účtovníctvo s ohľadom na svoje príjmy, výdavky a majetok. Ku koncu každého kalendárneho roka politické strany vypracovávajú účtovnú správu, ktorá je verejná a podlieha kontrole nezávislého audítora. Audítora vyhotovuje vlastnú správu potvrdzujúcu alebo odmietajúcu uvedenú účtovnú správu. Audítorm

potvrdená **účetná správa** musí byť do 30. septembra roku, ktorý nasleduje po príslušnom účtovnom roku (t.j. po predchádzajúcom kalendárnom roku), predložená predsedovi Spolkového snemu.¹⁸

Bibliografia

1. E-mailová komunikácia s výskumnými službami Spolkového snemu a Spolkovej rady Spolkovej republiky Nemecko a Národného zhromaždenia a Senátu Francúzskej republiky, 11.1.2017, 12.1.2017 a 17.1.2017

Francúzsko

2. Informácie o politickom živote sú vo francúzskom jazyku dostupné on-line On: <http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/partis-politiques/#art8028>, overené 17.1.2017
3. Zákon o transparentnom financovaní verejného života je vo francúzskom jazyku dostupný on-line On: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000321646>, overené 17.1.2017
4. Zákon o zmluve o združení je vo francúzskom jazyku dostupný on-line On: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006069570>, overené 17.1.2017
5. Volebný kódex je vo francúzskom jazyku dostupný on-line On: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=45BAB8C08519BC1DE908F075F4D15F6D.tpdila15v_3?idSectionTA=LEGISCTA000006148459&cidTexte=LEGITEXT00006070239&dateTexte=20170111, overené 17.1.2018
6. Webové sídlo Národnej komisie pre účty za kampaň a politické financovanie prostriedkov (CNCCFP) je vo francúzskom jazyku dostupné on-line On: <http://www.cnccfp.fr/index.php?art=586>, overené 17.1.2017

Nemecko

7. Zákon o politických stranách je v nemeckom jazyku dostupný on-line On: <http://www.gesetze-im-internet.de/partg/BJNR007730967.html>, overené 16.1.2017

Bratislava 18. januára 2017

¹⁸ Gesetz über die politischen Parteien (Parteiengesetz). [online]. Dostupné na: < <http://www.gesetze-im-internet.de/partg/BJNR007730967.html> >, overené 16.1.2017